



**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi**

Łódź, dnia sierpnia 2009 r.

Pan

Jerzy KROPIWNICKI

Prezydent Miasta Łodzi

**LLO-410-25-04 /2009
P/09/092**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli,¹ zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi przeprowadziła w Urzędzie Miasta Łodzi kontrolę dotyczącą kierowania osób do domów pomocy społecznej oraz finansowania ich pobytu przez organy samorządu terytorialnego w latach 2007-2009 (I kwartał).

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 17 sierpnia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezydentowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację przez Miasto zadań w zakresie sprawowania nadzoru nad domami pomocy społecznej, mimo stwierdzonych uchybień.

1. W latach 2007-2009 (I kwartał), na terenie miasta Łodzi całość zadań dotyczących domów pomocy społecznej i innych form pomocy społecznej wynikających z art. 19 pkt: 1, 10 i 18 ustawy o pomocy społecznej² w związku z art. 112 ust. 1 tej ustawy, realizował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi (zwany dalej „MOPS”), podporządkowany Prezydentowi Miasta Łodzi.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231 poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2008 r. Nr 115 poz. 728 ze zm.

2. W badanym okresie Miasto Łódź prowadziło ogółem 11 ponadgminnych domów pomocy społecznej (dps) dysponujących 1.739 miejscami. Ponadto, na zlecenie Miasta, w latach 2007-2008 prowadzonych było siedem (posiadających 520 miejsc), a w I kwartale 2009 roku sześć domów pomocy społecznej (posiadających 418 miejsc). Umowa na prowadzenie DPS w Grotnikach wygasła z dniem 31 grudnia 2008 r.

Wszyscy prowadzący domy pomocy społecznej posiadali wymagane prawem zezwolenia Wojewody Łódzkiego na wykonywanie tej działalności. Według stanu na koniec I kwartału 2009 r. były to dwa zezwolenia na czas nieokreślony oraz 15 zezwoleń na prowadzenie działalności do dnia 31 grudnia 2010 r.

Dwa dps, w tym jeden prowadzony przez Miasto (zlokalizowany w Łodzi przy ul. Dojazdowej 5/7) i jeden prowadzony na zlecenie Miasta przez Zgromadzenie Sióstr Służebniczek NMP NP (zlokalizowany przy ul. Kosynierów Gdyńskich 20 w Łodzi), jako pierwsze zrealizowały programy naprawcze, osiągnęły standardy wskazane w § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r. w sprawie domów pomocy społecznej³ i otrzymały w roku 2008 zezwolenia na czas nieokreślony. Pozostałe realizowały programy naprawcze, których termin realizacji upływa z dniem 31 grudnia 2010 r.

3. W roku 2008 Miasto zwiększyło wydatki na prowadzenie dps o 14,1% z 55,9 mln zł w 2007 r. do 63,8 mln zł w 2008 r.

Zgodnie z art. 152 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej, opłata za pobyt w dps nadzorowanych przez Prezydenta Miasta Łodzi i prowadzonych na podstawie zezwolenia warunkowego, po dniu 31 grudnia 2007 r. nie uległa podwyższeniu.

4. W kontrolowanym okresie problematyka pomocy społecznej realizowanej przez MOPS omawiana była na 27 sesjach Rady Miejskiej w Łodzi, 18 posiedzeniach Komisji Finansów, Budżetu i Polityki Podatkowej (KFBiPP) oraz na 4 posiedzeniach Komisji Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej (KOZiPS), w tym problematyka funkcjonowania domów pomocy społecznej na 8 sesjach Rady Miejskiej oraz na dwóch posiedzeniach KFBiPP i na dwóch posiedzeniach KOZiPS.
5. Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, powołany przez Prezydenta Miasta Łodzi zespół specjalistów opracował „Strategię rozwiązywania problemów społecznych w mieście Łodzi na lata 2005-2010”, przyjętą uchwałą Rady Miejskiej z dnia 14 lipca 2005 r. Strategia wyznaczała obszary priorytetowe pomocy społecznej dla miasta Łodzi,

³ Dz. U. Nr 217, poz. 1837

w tym m.in. zagadnienia związane z zapewnieniem usług opiekuńczych osobom, które z powodu wieku, choroby i innych przyczyn wymagają pomocy innych osób i nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w miejscu zamieszkania oraz procedury związane z kierowaniem osób do domów pomocy społecznej.

W dokumencie tym nie określono jednak sposobu rozliczania i oceny realizacji Strategii, a w konsekwencji w badanym okresie nie dokonywano takich rozliczeń i ocen. Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi, w złożonym wyjaśnieniu podał m.in., że: *przy opracowywaniu kolejnej strategii rozwiązywania problemów społecznych zostanie uwzględniony sposób rozliczania i oceny realizacji strategii.*

6. W latach 2007-2009 (I kwartał), średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej był ustalany przez Prezydenta Miasta Łodzi i ogłaszany w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego nie później niż do dnia 31 marca, tj. zgodnie z art. 60 ust. 2 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.

W roku 2007 koszt ten kształtował się w granicach od 1.442 zł do 3.408 zł, a w I kwartale 2009 r. w granicach od 1.500 zł do 3.336 zł.

Do wyliczenia średniomiesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w roku 2007 MOPS przyjął sposób określony w piśmie Nr DPSO74-2359-118-mz/06 z dnia 26.04.2006 r. Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS), w którym przedstawiono stanowisko w sprawie interpretacji art. 6 pkt 15 ustawy o pomocy społecznej.

Przyjęty przez MOPS sposób wyliczania kosztu utrzymania mieszkańca dps w latach 2008 i 2009 był zgodny ze zmienionym od 1 kwietnia 2007 r. - zgodnie z interpretacją przedstawioną w ww. piśmie MPiPS z dnia 26 kwietnia 2006 r. - zapisem art. 6 pkt 15 ustawy o pomocy społecznej.

7. W badanym okresie, w ramach sprawowanego nadzoru Prezydenta Miasta Łodzi nad domami pomocy społecznej przeprowadzono 10 kontroli w dps prowadzonych przez Miasto, w tym 8 kontroli w zakresie gospodarki finansowej i majątkowej. Wszystkie wydane zalecenia pokontrolne zostały wykonane.
8. W ocenie NIK, w badanym okresie dostęp do potrzebnych i świadczonych przez Miasto usług w zakresie umieszczania osób niepełnosprawnych w dps nie ulegał odczuwalnej poprawie.
 - liczba domów pomocy społecznej nadzorowanych przez Prezydenta Miasta Łodzi zmalała z 18 do 17, a liczba miejsc w tych domach zmniejszyła się z 2.259 do 2.157, (tj. o 62 miejsca),

- czas oczekiwania na miejsce w żadnym z 11 dps prowadzonych przez Miasto Łódź nie uległ skróceniu - dla osób przewlekle psychicznie chorych wynosił 7-8 lat, w 3 domach pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku ok. 2 lat, a w jednej placówce tego typu czas oczekiwania wynosił ponad 5 lat.
- w latach 2007, 2008 i w I kwartale 2009 r. do dps zlokalizowanych poza Łodzią skierowano odpowiednio: 39, 46 i 20 osób. Jedną z przyczyn tego stanu był brak na terenie Łodzi odpowiednich placówek, zwłaszcza dla: małych dzieci (0-5 lat), osób z chorobą Alzheimera oraz osób z zaburzeniami psychicznymi wymagającymi szczególnego nadzoru.

Dyrektor MOPS w Łodzi w złożonym wyjaśnieniu nadmienił, że *„wzrost liczby osób oczekujących spowodowany zostanie głównie brakiem możliwości wydawania skierowań do placówek nie posiadających zezwolenia stałego, a jednocześnie będzie malała liczba osób posiadających już decyzję o skierowaniu wydaną przed dniem 1 stycznia 2009 r.”* oraz że: *„z uwagi na ograniczone środki finansowe przeznaczone na dopłacanie do pobytu podopiecznych umieszczanych poza terenem Łodzi, nie ma możliwości kierowania osób do wybranych przez te osoby placówek poza Łodzią.”*

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o zwrócenie szczególnej uwagi Pana Prezydenta na potrzebę eliminowania występujących na terenie miasta Łodzi barier w dostępie osób niepełnosprawnych do świadczonych przez Miasto usług w formie umieszczania w domach pomocy społecznej, m.in. poprzez rozważenie możliwości:

- przyspieszenia realizacji programów naprawczych w prowadzonych przez Miasto domach pomocy społecznej,
- zwiększenia liczby domów pomocy społecznej prowadzonych przez Miasto Łódź,
- zwiększenia liczby domów pomocy społecznej prowadzonych na zlecenie Miasta Łodzi,
- zwiększenie środków finansowych na zapewnienie możliwości kierowania osób do domów pomocy społecznej położonych na terenie innych powiatów.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pana Prezydenta w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Łodzi umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.